

РЕЦЕНЗИЯ

По конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“

обявен в ДВ, бр. 37/07.05.2021 г.

Професионално направление: 8.1. Теория на изкуствата, научна специалност „Изкуствознание и изобразителни изкуства (изобразителни изкуства и синтез с архитектурата)“

Рецензент: член кореспондент, професор, Мила Сантова, доктор на изкуствознанието

Научно жури, утвърдено със Заповед № 372/02.07.2021 на Ректора на ВСУ, е взело решение да ми бъде възложена настоящата рецензия. Решението е утвърдено чрез Заповед на Ректора на ВСУ № 439/21.07.2021 г.

В предвидения от Закона срок документи за участие в конкурса са подадени от един кандидат: **доцент, доктор Благовеста Иванова, която е допусната за участие в конкурса.**

Доцент, д-р Благовеста Иванова работи от години в полето на изкуствознанието и е известно име в изкуствоведските среди. Тя завършва висшето си образование по изкуствознание в Московския държавен университет, където придобива специалност „изкуствовед, историк на изкуството“. В последвалите години доц. Иванова системно израства в научната йерархия, придобивайки последователно научни степени: „доктор по изкуствознание“ (1996 г., ИИЗК - БАН) и „доктор на изкуствознанието“ (2021 г., НБУ).

Първата ѝ дисертация е с тема „Портретни изображения в българското църковно изкуство през XVIII и XIX век“, а втората – „Българският

архитектурен комплекс на Златния рог“. Дори само темите на двете дисертации на авторката, показват разнообразието от интереси в изследванията ѝ и вече очертават достатъчно широк хоризонт на търсения, анализи, интерпретации. Двете дисертации логично са съпроводени от поредица от изследвания и публикации (прецизно посочени в съпътстващата процедурата документация). Като цяло предадените за конкурса трудове впечатляват както с разнообразието на конкретната проблематика, развивана в тях, така и с количеството си, говорещо за постоянна активна работа. Те съответстват и надхвърлят наукометричните изисквания за придобиване на академичната длъжност „професор“

Успоредно с активната си научна/ публикационна дейност, през годините след завършването на висшето си образование, кандидатката работи за такава институция с поле на дейност в областта на изкуството и изкуствознанието като Националната художествена галерия (различни отдели). От 2005 година е преподавател в катедра „Градоустройство, теория и история на архитектурата“, Архитектурен факултет, ВСУ „Любен Каравелов“, където води поредица от курсове, с тематика в областта на изкуствата и архитектурата. Води също отделни курсове и в други висши учебни заведения като Националната художествена академия и Софийския университет.

Така посочените отделни моменти от творческата биография на доц. Бл. Иванова сочат на нещо много важно по отношение на характеристиката на един преподавател: наличието на професионална култура, базирана не само на широка основа, но и на задълбочени изследвания (каквито са например нейните дисертационни разработки и др.). В процеса на преподаване фактологическите и интерпретативни капацитети на преподаващия са от

особено значение по отношение на обучението. **Широката професионална култура е важна характеристика на един (бъдещ) професор.**

Твърдението за широка професионална култура на кандидатката може да бъде уплътнено ако на цялостната ѝ професионална дейност се погледне в съдържателен план.

От една страна става въпрос за анализираната в активната ѝ публикационна дейност проблематика, но не по-малко и за работата ѝ като куратор или част от екипа на (в повечето случаи) престижни национални изложби. От друга страна – собствено за работата ѝ като преподавател, за курсовете, които води със студентите.

Публикациите на доц. Бл. Иванова – резултат от научни проекти и самостоятелна работа, тематично са разположени в две основни насоки, в които авторката отбелязва и основните си приноси : **изобразителни изкуства** и музеология; **архитектура** – исторически аспекти. В първата насока обект на конкретните ѝ интереси са свързани с артефакти основно, но не само, от времето на Възраждането (маслени творби – портрет, композиция; стенопис), както и трактовката на някои музеоложки проблеми (напр. атрибуция, но и колекционерство и пр.). Във втората – анализи на сградоустройствени решения и тяхното опазване, систематизиране, типологизиране, развитие.

Важно е да се отбележи, че към така формулираните две основни насоки на интереси, освен с класическия инструментариум на изкуствоведа/архитекта, доц. Бл. Иванова подхожда и от една друга изключително важна позиция: тази на **нормативната база за опазване на наследството**, която бих определила като трета важна насока в работата на кандидатката. Нейното съществено място виждам в аспекта на особено актуалната днес проблематика за съхранение на наследената култура, носител на памет. Като

още по-значимо се очертава това място, когато може да бъде и е споделяно с млади хора в, какъвто е случая, хода на учебни курсове. Ще посоча тук и напр. една от публикациите – предназначена да функционира като учебно пособие и представена във връзка с процедурата: Бл. Иванова. "Исторически контекст на архитектурата по българските земи. История, общество, културни модели", С., 2018, ВСУ „Любен Каравелов“, 161 с., (ISBN 078-954-331-082-1), обнародвана с цел да спомогне учебния процес и въведе по-плътнo студентите в проблематиката на паметниците на културата и контекста, в който те се създават/функционират.

Проблематиката на синтеза на изобразителните изкуства и архитектурата са белязали трайно интересите и изследванията на авторката, особено ясно разчитаеми в по-новите ѝ публикации, реализирани след хабилитацията ѝ като доцент. Без съмнение с особена тежест тази проблематика е изведена в двата обемни труда: хабилитационният труд, представен по настоящия конкурс: „Иванова, Бл. Манастирски и селищни храмове с Софийска епархия. Наблюдение, състояние, анализи, достъпност 2015 – 2017 г. С., 2018, ВСУ „Любен Каравелов“, 207 с., (ISBN 978-954-331-100-2)“ и представеният като голям докторат „Иванова, Бл. Българският архитектурен комплекс на Златния рог. С., 2018, Изд. „Парадигма“, 476 с., (ISBN: 978-954-326-354-7).

Териториално изследването в хабилитационния труд се разполага в параметрите на Софийска епархия, като са изследвани архитектурата, живописата и състоянието на манастирските и селищните храмове от Късното средновековие до началото на ХХІ в. То се базира на материал от 64 манастирски и селищни църкви от ХVІ до ХХІ в. като в изложението се разглежда типологията, промените във времето и връзката между архитектурата и живописата. Фиксира се по-значима промяна на

архитектурния тип на храмовете от Новото време. Очертава се връзката с промяната на социокултурния контекст в съвременността.

Като монография, която не е представена като основен хабилитационен труд кандидатката представя и изследването: Иванова, Бл. Тръпко Василев и Постоянната художествена галерия. 110 години от създаването ѝ. Науч. рец. проф. д.изк. Чавдар Попов, проф. д-р арх. Тодор Булев. Парадигма, 2020. (ISBN 978-954-326-438-4), в която първата частна художествена галерия в София се разглежда в контекста на епохата – като духовна атмосфера и урбанистична цялост на столичния град.

Проблематиката, свързана с опазване на наследството присъства в тези (както и редица други, стриктно посочени в съпътстващите документи) трудове.

Справката за цитиранията и рецензиите на трудове на кандидатката, сочи наличие на професионален интерес към нейните публикации (показатели Д 16, 17, 18, 19).

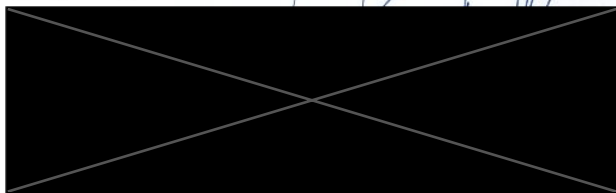
Всички, над 10 курса, които кандидатката води във ВСУ, независимо дали те носят наименования, които ги свързват с историята на дисциплина (изкуство/изкуствознание, архитектура и тяхното изучаване) или предполагат аналитичен дискурс към проблематиката, на практика третират в основата си проблеми на отношенията на **изобразителни изкуства в синтез с архитектурата** – което не само е в пряка връзка с професионалната специфика на учебното заведение, но и сочи ценността на преподавател като Бл. Иванова в него.

Като цяло: изследователската работа и приносите на доц. Бл. Иванова са свързани с „Комплексно историческо изследване на архитектура и изкуство, изследване на изкуството в синтез с архитектурата; изследване на изкуството в градската среда и във връзка с опазването на културното

наследство; изследване на сгради и някои съоръжения в исторически градоустройствен аспект, вербални архитектурно-пространствени възстановки.“ Проблемите на **синтеза** на изобразителните изкуства и архитектурата са изведени на базата на широка фактологическа основа. С този си фокус кандидатурата на доц. Иванова попада напълно в тематичните условия на обявения конкурс. Обстоятелството, че в по-голямата част от публикациите на кандидатката се съдържат приносни моменти, свързани с познанието, събирането и систематизирането на значимо количество (не винаги известна) фактология, нейният анализ и интерпретация, превръща доцент Благовеста Иванова в ценен преподавател по кръга от дисциплини, свързани със синтеза на изкуствата и архитектурната среда, в един бъдещ професор, от който ВСУ без съмнение има нужда.

По отношение на цялостния образ на кандидатката, смятам че е от значение да се добави и богатата фактология на нейната обществена ангажираност, на включването ѝ в различни национални и международни професионални структури, в които активно участва. Подобна професионално-обществена позиция може да служи единствено като добър пример за младите хора.

Въз основа на всичко казано по-горе, предлагам на доцент доктор на изкуствознанието Благовеста Иванова да бъде даден **положителен вот за заемане на академичната длъжност „професор“**.

член кореспондент, професор, Мила Сантова,
доктор на изкуствознанието